

Een eerste foto van Poortwachtercentra in Nederland

(situatie juli/ augustus 2007)

Opgesteld door de Raad voor Werk en Inkomen

1. Inleiding

Via de klankbordgroep wordt de ontwikkeling van Poortwachtercentra in Nederland gemonitord. Dit gebeurt aan de hand van een formulier. Het resultaat biedt (startende) Poortwachtercentra een ijkpunt om de eigen ontwikkeling te beoordelen, en handvatten en ideeën voor de verdere ontwikkeling (leren van elkaars ervaringen). Daarnaast biedt het de organisatoren van de klankbordgroep aanknopingspunten bij de voorbereiding van bijeenkomsten (wat zijn veel genoemde knelpunten, interessante initiatieven, etc.).

Op 11 juli is de deelnemers aan de klankbordgroep voor de eerste keer gevraagd een formulier in te vullen. Van de 25 aangeschreven Poortwachtercentra en Poortwachtercentra in oprichting hebben er 16 een formulier ingevuld (bijna tweederde). De hoge respons geeft waarschijnlijk de grote betrokkenheid bij – en behoefte aan - landelijke initiatieven rond Poortwachtercentra weer. De ingevulde formulieren maken het mogelijk een eerste foto van Poortwachtercentra in Nederland op te maken. De notitie beschrijft eerst alle (bij de klankbordgroep gemelde) Poortwachtercentra-initiatieven op hoofdlijnen. Vervolgens worden eerst de operationele centra beschreven en vervolgens de initiatieven die nog in een oprichtingsfase of prille startfase zijn.

2. PWC-initiatieven op hoofdlijnen

Regionale spreiding

In totaal zijn bij de klankbordgroep 33 initiatieven voor Poortwachtercentra aangesloten. Tabel 1 geeft een overzicht van de initiatieven naar regio (provincie). Dit maakt duidelijk dat de schaal van de initiatieven behoorlijke verschillen vertoont: variërend van één gemeente tot een totale provincie. Ook is zichtbaar dat er in Flevoland en Amsterdam nog geen initiatieven lijken te zijn (althans niet bekend bij de klankbordgroep), terwijl er in sommige gebieden meer dan één initiatief lijkt te zijn (Friesland, Brabant, Zoetermeer).

Tabel 1 PWC-initiatieven per provincie

Provincie	Via klankbordgroep bekende initiatieven (voorzover bekend met werkgebied)*
Groningen	1. Groningen (Groningen/Noord-Nederland)
Friesland	2. Warber Friesland (voor gemeenten en overheid) 3. RAI Friesland (Leeuwarden Sneek)
Drenthe	4. Mobiliteitsnetwerk Drenthe
Overijssel	5. Zwolle en omgeving 6. De Noaber (Hardenberg)
Gelderland	7. Arnhem e.o. 8. Lingewaard (Knooppunt Nijmegen/Arnhem) 9. Harderwijk
Utrecht	10. Utrecht
Flevoland	(geen initiatieven bekend)
Noord Holland	11. Noord Holland Noord (Kop van Noord Holland, Westfriesland,

	Kennemerland, Waterland) 12. Zaanstad (Zaanstreek) 13. Noord Holland Zuid (IJmond, Haarlem, Hoofddorp, Aalsmeer, Uithoorn, Randje Amstelveen)
Zuid Holland	14. Haaglanden (Den Haag, Wassenaar, Zoetermeer, Rijswijk, Westland, Delft) 15. Groene Hart (Alphen a/d Rijn, Rijnwoude, Jacobswoude, Nieuwkoop, Bodegraven) 16. Midden Holland (Waddinxveen, Gouda, Bodegraven, Boskoop, Reeuwijk, Zevenhuizen Moerkapelle, Moordrecht, Nieuwerkerk a/d IJssel, Ouderkerk, Nederlek, Vlist, Bergambacht, Schoonhoven) 17. Katwijk (Katwijk, Rijnsburg, Valkenburg en Noordwijk) 18. Transferpunt Arbeidsmarkt Zoetermeer (heeft aangegeven samenwerking te zoeken met Groene Hart en Midden Holland) 19. Rotterdam 20. Dordrecht (Drechtsteden/Zuid Holland Zuid)
Zeeland	21. Zeeland
Noord Brabant	22. Breda (voor coördinatie van initiatieven in Zuid Nederland) 23. Tilburg 24. Oss 25. West-Brabant (Bergen op Zoom, Woensdrecht, Roosendaal, Moerdijk) 26. Noord Brabant (Transform) 27. Breda 28. Oosterhout 29. Rucphen 30. Helmond
Limburg	31. Weert en omliggend 32. Venlo 33. Parkstad

* Dit overzicht is gebaseerd op het adressenbestand met deelnemers aan de klankbordgroep Poortwachtercentra. Of hiermee alle initiatieven in beeld zijn is niet met zekerheid te zeggen.

Initiatiefnemers

Belangrijkste initiatiefnemers cq. oprichters van Poortwachtercentra zijn individuele bedrijven: voor zover Poortwachtercentra hierover rapporteren zijn bij 11 van de 15 initiatieven individuele werkgevers betrokken. Bij 6 initiatieven waren individuele werkgevers ook de enige initiatiefnemer(s), bij 9 initiatieven waren er daarnaast andere partijen betrokken.

Werkgeversverenigingen zijn bij 6 van de 15 Poortwachtercentra betrokken; doorgaans samen met andere initiatiefnemers. Het PWC Noord Holland Noord is door louter werkgeversverenigingen opgericht. Momenteel zijn zes regionale verenigingen aangesloten, met in totaal 5500 leden. Andere PWC maken melding van bedrijvenverenigingen met een totaal van een paar honderd leden.

Bij de oprichting van 4 Poortwachtercentra zijn private partijen (arbodiensten en/of re-integratiebedrijf) betrokken. Een PWC wordt op initiatief van vakbonden opgericht. Meer in algemene zin zijn voor zover bekend bij twee PWC-initiatieven bonden betrokken.

Stadium

Van de zestien initiatieven die een formulier hebben ingevuld zijn er zes zomer 2007 al daadwerkelijk operationeel (Groningen/Noord Nederland, Weert, Noord Holland Noord, Noord Holland Zuid, Warber Friesland, Katwijk). Wel zijn er tussen deze zes grote verschillen in stadium en omvang van activiteiten¹.

3. Draaiende Poortwachtercentra

Het Poortwachtercentrum in Noord Holland Noord bestaat het langst, het is operationeel sinds begin 2004. De andere lopende initiatieven dateren (voor zover bekend) van 2005 en 2006. Deze centra hebben duidelijk geen uniforme insteek: het PWC in Groningen werkt vanuit het parkmanagement, Warber in Friesland is alleen gericht op de gemeentelijke en overheidswerkgevers, en het PWC in Weert heeft een sterke relatie met de arbeidsmakelaar (van de gemeente). Ook het dienstverleningspakket varieert.

Dienstverlening

Alle zes de lopende Poortwachtercentra faciliteren de re-integratie van zieke werknemers in het 2^e spoor (dus bij een andere werkgever) en organiseren voorlichting en overleg in algemene zin (niet primair gericht op matching). De zes Poortwachtercentra bieden daarnaast ook andere diensten aan op het gebied van re-integratie, maar dit verschilt per centrum. Drie centra geven ondersteuning bij de re-integratie in het 1^e spoor (dus bij de eigen werkgever), vier centra voorzien ook in de matching van met werkloosheid bedreigde werknemers. Verder zijn er drie centra die ook werkloze werkzoekenden matchen.

Matching

Bij alle zes de centra verloopt de matching (deels) via P&O-overleggen. Drie centra beschikken daarnaast over een consultant, die (deels) belast is met de matching van kandidaten. Twee centra beschikken over een vacaturebank, één centrum heeft ook een vacaturekrant die maandelijks verschijnt. Daarnaast vindt matching plaats via mailing van de functies en profielen van kandidaten, bijvoorbeeld wanneer het tijdens een bijeenkomst niet tot een match is gekomen.

De omvang en opzet van P&O-overleggen waarin wordt gematcht wisselt. In Noord Holland Noord functioneren vijf P&O-overleggen per subregio (een zesde is in oprichting). Daar zijn de overleggen louter gericht op matching. De andere PWC beschikken ieder over één overleg waar gematcht wordt, maar deze bijeenkomsten zijn tevens gericht op informatie-uitwisseling. De meeste P&O-overleggen hebben tussen de 25 en 45 deelnemers (met een gemiddelde opkomst van 20-35). De meer recente overleggen hebben er vaak nog wat minder: ca. 10-20 deelnemers (met een gemiddelde opkomst van 9-15). De frequentie van de bijeenkomsten varieert van 2 à 3 keer per jaar, tot 4 tot 6 keer per jaar.

Noord Holland Zuid heeft een ietwat andere aanpak: daar wordt ongeveer 8 keer per jaar een grote groep bedrijven (een bestand van 2000) uitgenodigd voor een bijeenkomst. Er is een harde kern van ongeveer 150-200 bedrijven die met enige regelmaat deelnemen, de gemiddelde opkomst is 40-60 deelnemers. Tijdens de

---

¹ Onder operationeel wordt in deze notitie verstaan dat er reeds matchingsactiviteiten plaatsvinden. Dit heft overigens nog niet bij alle zes de lopende centra tot definitieve plaatsingen geleid.

bijeenkomsten wordt eerst een thema besproken (bijvoorbeeld relevante wetgeving), vervolgens begint de matching.

Bij verschillende P&O-overleggen worden publieke partijen (CWI, gemeente, UWV) uitgenodigd, soms overigens louter als werkgever. In minder mate nemen ook vertegenwoordigers van re-integratiebedrijven deel aan de bijeenkomst (hun participatie is dan bescheiden).

Belangrijkste knelpunt bij de matching zijn arbeidsvoorwaardelijke belemmeringen of verslechteringen wanneer iemand bij een nieuwe werkgever aan de slag gaat (door 4 van de 6 centra genoemd). Daarbij wordt vooral gewezen op een achteruitgang in pensioenrechten. Drie centra vinden het lastig om kleine bedrijven in het netwerk te betrekken. Incidenteel genoemde knelpunten:

- disbalans tussen ‘halen’ en ‘brengen’ (werkgevers willen wel hun eigen werknemers herplaatsen maar zijn huiverig om ook kandidaten van andere werkgevers aan te nemen).
- continuïteit van netwerken: het loopt lekker, 3 tot 4 bijeenkomsten en dan voel je een hapering
- zicht krijgen op de resultaten is erg afhankelijk van melding door de deelnemers. Men probeert een contactpersoon voor opvolging en vastlegging van resultaten aan te trekken.
- Het aantal deelnemende bedrijven is niet voldoende en de diversiteit van het type banen is niet groot genoeg.

Warber Leeuwarden heeft bij de matching goede ervaringen met het laten bijhouden van logboekjes door re-integratiekandidaten. Kandidaten schrijven daar ook hun eigen ‘gebruiksaanwijzing’. Verder wordt actief en intensief gewerkt aan de matching: men ‘zoekt de klus bij de kandidaat’ en niet andersom. Het aanbod moet goed worden gescreend en goed worden begeleid. Ook wordt expliciet een afspraak met deelnemers gemaakt over het principe van ‘halen en brengen’.

Organisatie

Drie van de zes lopende PWC hebben (nog) geen personeel in dienst, twee daarvan zijn dit wel van plan. De andere drie beschikken over een kleine organisatie (variërend van 0,5 fte tot 2 fte) voor een consultant/casemanager/adviseur en (in een geval) secretariële ondersteuning.

Naast betaalde krachten draaien alle zes de lopende PWC op actieve vrijwilligers. De aantallen die op de formulieren worden genoemd variëren: één PWC heeft één actieve vrijwilliger, anderen hebben er enkelen (3,5 of 6). Daarbij meldt één van deze PWC's ook in beperkte mate gebruik te kunnen maken van secretariaatswerkzaamheden vanuit VNO/NCW. Een ander PWC geeft de coördinator wel een onkostenvergoeding. Eén PWC meldt een actieve betrokkenheid van 30 vrijwilligers. Daar hebben alle betrokken organisaties één contactpersoon die verantwoordelijk is om intern de zaken door te spelen en te matchen. Dit verloopt uitstekend, volgens het PWC.

Overigens zijn er ook P&O-overleggen die niet primair gericht zijn op matching. Er worden ook themabijeenkomsten georganiseerd met presentaties en de mogelijkheid voor bedrijven om met elkaar kennis te maken.

Voorlichting

Alle zes de PWC genereren naamsbekendheid via voorlichtingsbijeenkomsten en presentaties. Drie PWC brengen ook een nieuwsbrief uit, twee PWC versturen gerichte mailings. Daarnaast wordt wel naamsbekendheid verkregen via regionale media en gerichte acquisitie en bedrijfsbezoeken. Drie PWC's hebben een eigen website.

Samenwerking met publieke en private partijen

Drie van de zes draaiende PWC werkt samen met re-integratiebedrijven. In een enkel geval wordt (ook) samengewerkt met arbodiensten en uitzendbureaus. Het PWC Noord Holland Noord heeft een provider-boog ontwikkeld: een regionaal netwerk van uitvoerders in de regio die bedrijven kunnen inhuren.

Vier PWC's werken samen met publieke partijen; veelal voor informatie-uitwisseling of specifieke projecten.

Resultaten

De zes draaiende Poortwachtercentra hebben allen op een of andere manier informatie geleverd over het aantal gerealiseerde matches. Eén daarvan was in staat de resultaten te specificeren naar doelgroep, de rest niet. Het aantal gerealiseerde plaatsingen varieert van 'nog geen' tot 576. Het plaatsingspercentage varieert van 40-85%. De resultaten zijn gebaseerd op verslagen van matches, registratie in Excel danwel Exact of eigen tellingen. Er wordt gezocht naar meer gestructureerde/werkbaarder systemen voor het vastleggen van de resultaten.

Aantal her-/geplaatsten sinds de start	%-age van het aantal aanmeldingen
Nog geen definitieve plaatsing	
12	46%
2-3	40-60%
Ca. 120	Ca. 50%
576	85%
63	Onbekend

Het Poortwachtercentrum Noord Holland Noord meldt aanvullend nog andere (meer projectmatige) resultaten: start van diverse projecten (jongeren, vergrijzing, UWV non-Rea), kanaliseren werkgelegenheid agriport A7, starten deelnemers Workability Index, portaal ESF via SOG. Meer in het algemeen wordt als opbrengst genoemd: het delen van informatie en collegiale consultatie.

Knelpunten en succesfactoren

Draaiende PWC rapporteren in algemene zin de volgende twee knelpunten:

- Het verkrijgen van blijvend commitment en draagvlak van ondernemersverenigingen cq. aangesloten leden.
- Belasting/Continuïteit van de organisatie: de mensen die het PWC draaien worden hier en daar wel erg zwaar belast.

De volgende succesfactoren worden benoemd:

- Gebruik maken van bestaande netwerken. Het PWC Noord Holland Zuid is bijvoorbeeld opgebouwd vanuit het netwerk van VNO-NCW West. Noord Holland Noord wordt meer gedragen door regionale ondernemersverenigingen. Dit kan dus

van geval tot geval verschillen. In Weert is het PWC-concept door de arbeidsmakelaar omarmd. In Groningen heeft het PWC goede ervaringen met het werken vanuit het parkmanagement (bedrijvenparken). Doordat ze daar commitment hebben komen ze gemakkelijk binnen bij bedrijven. Wanneer er op een bedrijvenpark geen actieve bedrijvenvereniging is, is dit dan wel een knelpunt.

- Zorgen dat er over je gepraat wordt. Houd het laagdrempelig, met korte lijnen, weinig regels en kosten. Zorg voor een actieve opstellen van participanten
- 'Het moet van onderop komen'. Het PWC is er voor werkgevers en niet voor private of publieke partijen. Die mogen meedoen in de rol van werkgever.

4. Startende Poortwachtercentra

Van tien startende Poortwachtercentra is een ingevuld formulier ontvangen. Ook binnen deze groep varieert het stadium van het initiatief zich bevindt:

Acht initiatieven zijn bezig met het daadwerkelijk opbouwen van een organisatie en infrastructuur (Zwolle, Groene Hart, Arnhem, Zaanstad, Midden Holland, Haaglanden, RAI Friesland, Drechtsteden). Bijvoorbeeld:

- Er is bijvoorbeeld al een businessplan of daar wordt aan gewerkt,
- Er vinden concrete voorlichtingsactiviteiten plaats (gerichte mailing, bijeenkomsten cq. nieuwsbrieven). Enkele initiatieven beschikken al over een website.
- Er zijn concrete stappen gezet om een stichting op te richten (kandidaat voorzitter geworven, aanmelding bij KvK)
- Er vinden doorgaans nog geen echte matchingsactiviteiten plaats, soms zijn deze al wel in voorbereiding (oprichten P&O-overleggen).

Veelal is de daadwerkelijke start van de activiteiten aanstaande (september/oktober, in een enkel geval januari)

Twee initiatieven bevinden zich nog meer in een oriënterende en inventariserende fase (Zeeland, West-Brabant). Er lopen bijvoorbeeld gesprekken met industriële kringen en er vindt een behoeftepeiling plaats.

De startende initiatieven maken melding van de volgende knelpunten:

- Genereren financiën (drie keer genoemd): Op welke manier kan geld worden gegenereerd om de kosten van het PWC te dekken. Men is zoekende naar financieringsmodellen en/of subsidiemogelijkheden.
- Interesse en commitment genereren bij werkgevers (twee keer genoemd): er zijn wel enkele initiatiefnemers en er worden wel bijeenkomsten georganiseerd maar er is nog weinig animo van werkgevers in de regio. Men is zoekende naar mogelijkheden. Hoe krijg je voldoende gecommitteerde bedrijven, met de juiste diversiteit?
- Afbakenen van het werkgebied (een keer): Wat is een goede omvang (niet te groot, niet te klein)
- Het werken met vrijwilligers (één keer): omdat het naast het huidige werk moet worden gedaan, vertraagt dit de opzet van het PWC
- Hoe beginnen?

Overigens melden vier startende PWC's nog geen enkel knelpunt te hebben ondervonden.

Ondersteuningsbehoefte

De behoefte aan landelijke ondersteuning bij de 16 draaiende en startende Poortwachtercentra is als volgt:

- 12 PWC hebben behoefte aan financiële ondersteuning (subsidie/startfonds)
- 13 PWC hebben behoefte aan een landelijke portal/gedeelde website

Van de vier PWC die geen behoefte hebben aan financiering zijn er drie draaiende; de financiering is daar geregeld.

Ook is een grote behoefte aan de handreiking af te leiden (gegeven het grote aantal onderdelen van de Handreiking waarvan daadwerkelijk gebruik zou worden gemaakt).

Andere genoemde behoeften aan ondersteuning zijn:

- een innovatiefonds voor nieuwe experimenten,
- een databank/programma voor het bijhouden van resultaten,
- uitwisseling van ervaringen/benchmarking,
- landelijk communicatiemateriaal/landelijke PR voor Poortwachtercentra.

Vervolg van de monitor

In de loop van oktober wordt de (startende) Poortwachtercentra uit de klankbordgroep voor de tweede keer gevraagd een formulier in te vullen. Dit formulier zal aanzienlijk korter zijn dan het eerste (omdat dit ook voor het opstellen van de Handreiking is gebruikt). We hopen van harte op een even grote (misschien zelfs hogere?) respons.

Optie is om dan wat dieper door te vragen over:

- Financiën (financieringsmodellen, subsidiemogelijkheden, knelpunten bij het verwerven financiën)
- Het krijgen en houden van commitment bij bedrijven in het netwerk